

DARJA KRAMBERGER
(14. 2. 1932 – 11. 11. 2022)

Na dan, ko so slovenske splošne knjižnice praznovale svoj dan, smo se na pobreškem pokopališču v Mariboru poslovili od Darje Kramberger, soustanoviteljice in prve urednice revije *Otrok in knjiga*, profesorice, bibliotekarke, avtorice številnih strokovnih besedil, snovalke mreže mariborskih knjižnic, snovalke mladinskega knjižničarstva, inovatorke na področju bibliotekarstva, naše mentorice in učiteljice.

Rojena je bila na Valentinovo, na dan prvega »spomladina«, ki prebujata naravo in za katerega pravijo, da ima ključ od korenin. Odšla je na praznik Martina, na jesenski god, ko se zaključujejo opravila in opravljajo zahvale za letino. Včasih se planeti postavijo v nenavadno simboliko ... in Darjino življenje je bilo res plodno in polno.

Darja Kramberger, rojena Ostrouška, se je rodila v Vranju. Po maturi na Prvi gimnaziji v Mariboru je študirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani in leta 1956 diplomirala na oddelku za svetovno književnost in literarno teorijo. Slovenščino je nato poučevala na Srednji ekonomski šoli in na učiteljski šoli v Mariboru. Leta 1961 je bila izvoljena za predavateljico višje šole na tedanji Pedagoški akademiji v Mariboru. Predavala je metodiko pouka slovenskega jezika. Več let je bila zunanja sodelavka Zavoda za prosvetno pedagoško službo kot strokovna svetovalka za slovenski jezik. Vseskozi je bila promotorka kakovostne mladinske književnosti, ustvarjalno je sodelovala v odborih gibanja Bralne značke Slovenija in njene mariborske Prežihove bralne značke.

Knjižničarstvu se je zapisala leta 1970, ko se je v Mestni knjižnici zaposlila na povabilo takratnega ravnatelja Ignaca Kamenika kot vodja pionirske knjižnice. Mladinska književnost, ki tedaj še ni bila obravnavana enakovredno nemladinski književnosti, je bila njena ljubezen in poklicni izziv. Z mlade bralce je uvedla ure pravljic, bogato razstavno dejavnost, predstavitev slovenskih ilustratorjev, pisala je bilten *Knjižni razgledi*.

Bila je med tistimi, ki so se že pred prihodom v knjižnico zavzemali za to, da naj dobi mladinska književnost ustrezno mesto v literarni vedi, zato je bila naklonjena tudi prizadevanjem za ustanovitev strokovne revije za mladinsko književnost in književno vzgojo. Prva pobuda zanj je bila dana že na posvetovanju o mladinski književnosti v okviru festivala Kurirček decembra 1963. Napor skupine somišljenikov pa so se lahko uresničili šele leta 1971. Prvi zvezek, takrat še kot zbornik, je izšel šele leta 1972, in sicer v založništvu Založbe Obzorja. Izdajatelj revije so bili od začetka Pionirska knjižnica Mariborske knjižnice, kjer je ves čas tudi domicil revije, festival Kurirček, kasneje festival *Otrok* in umetnost, ter Pedagoška akademija, kasneje Pedagoška fakulteta Maribor, od leta 1977 tudi Pionirska knjižnica Ljubljana. Darja Kramberger je revijo široko strokovno afirmirala, za kar je prejela nagrado Bevkov kipec. Poskrbela je tudi, da je šlo urednikovanje po njej (revijo je urejala do leta 1984) v zanesljive roke. Že Darja, kasneje pa tudi njena sedanja urednica, sta skrbno načrtali koncept revije in pridobili za sodelovanje pomembne domače in tuje strokovnjake. S tehtnostjo svojih prispevkov je postala revija *Otrok in knjiga* nepogrešljiva spremljevalka literarnih teoretikov, učiteljev, vzgojiteljev, knjižničarjev, urednikov in študentov. In Darja je bila izjemno ponosna na to, da smo v Mariborski knjižnici uspeli revijo ohraniti tudi, ko so se umaknili drugi so-ustanovitelji in sozaložniki in je bilo potrebno zagotoviti nove materialne podlage, da je revija lahko obstala in se razvijala.

V letih od 1980 do 1990 je bila Darja Kramberger ravnateljica Mariborske knjižnice in v tem času je nenehno skrbela za strokovno rast knjižnice. Uvajala je nove vsebinske in organizacijske koncepte. Z racionalizacijo poslovanja in inovativnimi pristopi na področju notranje organizacije je knjižnico uveljavila kot zgledno in napredno ustanovo. Idejo mariborske bibliotekarske stroke o enoviti in profesionalni mreži knjižnic na celotnem območju takratnega mariborskega okraja, ki so jo postavili vizionarski knjižničarji z dr. Brunom Hartmanom in Ignacem Kamnikom na čelu, je dosledno izpolnjevala. To so bila leta, ko je razvila matično službo. Poskrbela je za profesionalizacijo več takrat še društvenih, neprofesionalnih knjižnic: Lovrenc na Pohorju, Hoče, Šentilj, Pobrežje, Pekre. Prizadevala si je tudi za boljše prostorske pogoje v krajevnih knjižnicah, za tehnične posodobitve ter strokovno urejene krajevne knjižnice. Kjer pogoji za vzpostavitev knjižnice niso

bili dozoreli, je poskrbela za uvedbo postajališča bibliobusa in leta 1987 poskrbela tudi za novo vozilo bibliobusa. Že pred tem, leta 1984 je knjižnica kupila prvo dostavno vozilo Zastava 850 in s tem zagotovila boljšo mobilnost med krajevnimi knjižnicami v mreži in hitrejšo dostavo gradiva iz osrednje knjižnice, od koder je potekala centralna nabava in obdelava gradiva. Zavzemala se je za prehod na računalniško podprt sistem poslovanja knjižnice, za načrtno nabavno in kadrovsko politiko ter za permanentno izobraževanje zaposlenih. Tik pred upokojitvijo ji je uspel velik podvig – prepričati lokalno politiko o nujnosti ustanovitve knjižnice v tako imenovanem spalnem naselju Maribora, v gosto naseljeni Novi vasi, kjer dotlej ni bilo nobene druge kulturne ponudbe. Načrt je bil uresničen leta 1992 in to sta bili moderno zasnovani Knjižnica Nova vas in Pionirska knjižnica Nova vas, prvi v mreži Mariborske knjižnice z avtomatizirano izposajo in komunikacijsko povezavo, začetek novega obdobja, ko smo v knjižnici nadaljevali na temeljih, ki jih je postavljala Darja Kramberger. Njen koncept in njena razmišljanja so bila nastavek za uspešno delovanje mnogo let naprej in so kasneje v nekih novih pogojih delovanja obrodila tudi uresničitev ideje o vzpostavitvi sistema vodenja kakovosti in družbene odgovornosti do vseh v našem okolju, ki smo jo vgradili v poslanstvo Mariborske knjižnice.

Poleg strokovnega in organizacijskega dela v knjižnici se je Darja posvečala tudi povezavam knjižnice z drugimi sorodnimi institucijami. Imela je dobre strokovne povezave s knjižnicami po Evropi. Predavala je na seminarjih za knjižničarje in poučevala predmet knjižničarstvo in knjigotrstvo na Srednji šoli pedagoške in kulturne usmeritve. Ustanovila je aktiv šolskih knjižničarjev in s strokovnimi prispevki sodelovala na posvetovanjih. Skozi leta je ustvarila bogato publicistično delo in obsežno bibliografijo. Za delo na knjižničnem področju je prejela Čopovo diplomu ter ob Bredi Filo in dr. Brunu Hartmanu leta 1998 postala častna članica Društva bibliotekarjev Maribor, posebej ponosna pa je bila na naziv častne članice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, ki ga je prejela malo pred svojim 80. jubilejem.

Darja Kramberger je v Mariborski knjižnici, v slovenskem knjižničarstvu in med svojimi sodelavci pustila globoko sled. Zapisala se je v zgodovino Mariborske knjižnice in mesta. Bila nam je učiteljica, mentorica, gospa prodornih misli in naprednih stališč, zahtevna do sebe in do drugih, brez popuščanja. S svojim zanosom, vztrajnostjo in delavnostjo nam je vcepila pripadnost knjižnici, za kar smo ji globoko hvaležni in nam je v veliko čast, da smo bili »njeni«.

Dragica Turjak